

Marek Fiałkowski OFMConv

ŚWIADECTWO ŻYCIA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO OSÓB ŚWIECKICH W SŁUŻBIE EWANGELIZACJI

*Człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków, aniżeli nauczycieli;
a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami (Paweł VI. EN 41).*

Benedykt XVI w liście apostolskim *Porta fidei* ogłaszającym Rok Wiary podkreśla, że odnowa Kościoła dokonuje się przez świadectwo, jakie dają swoim życiem wierzący. Są oni bowiem powołani, aby przez swoją obecność w świecie ukazywali „blask słowa prawdy, jakie pozostawił nam Pan Jezus”. Jest to dziś pilne zadanie, gdyż wiara bardziej niż w przeszłości staje w obliczu szeregu pytań, wynikających ze zmiany mentalności, a w znacznej części społeczeństwa widoczny jest głęboki kryzys wiary¹.

Ważne zatem jest stawianie sobie pytań o kształt świadectwa życia chrześcijańskiego katolików świeckich, którzy stanowią zdecydowaną większość członków Kościoła. Od ich postawy i zaangażowania w dużej mierze zależy dzieło ewangelizacji, będące podstawowym zadaniem Ludu Bożego. Poszukując odpowiedzi na pytanie, na czym polega i w czym się przejawia świadectwo katolików świeckich w perspektywie ewangelizacji, ukazana zostanie najpierw sama istota chrześcijańskiego świadectwa, następnie świat jako miejsce jego składania, jego najważniejsze formy oraz trudności na jakie napotyka ono we współczesności.

¹ Benedykt XVI. *List apostolski „Motu proprio” Porta fidei* nr 2, 6, 12. OsRomPol 32:2011 nr 12 s. 4-10.

1. Istota chrześcijańskiego świadectwa

Świadectwo jest istotnym elementem ewangelizacji, będącej właściwym powołaniem Kościoła (zob. EN 14, 21-22, 24, 41). Bycie świadkiem i głosicielem wiary wynika z przyjęcia orędzia Ewangelii. Świadectwo jest zatem jednym z podstawowych zadań Kościoła. Ustanowienie świadkiem wiary ma swój początek w chrzcielnym wszczępieniu w Chrystusa, dzięki któremu ochrzczony uczestniczy w funkcji prorockiej Syna Bożego poprzez przepowiadanie oraz życie wiary i miłości (KK 12). Chrześcijanin włączony przez chrzest do Kościoła zostaje wszczępiiony w kapłaństwo Chrystusa i jego potrójny urząd. Z tej racji otrzymuje zwyczajną i własną zdolność uczestnictwa w misji Kościoła i dawaniu świadectwa (KPK 204 §)².

Rozwinięcie i dopełnienie wspomnianej rzeczywistości dokonuje się w bierzmowaniu. Przyjęcie tego sakramentu, w którym chrześcijanin otrzymuje dar Ducha Świętego i zostaje posłany do świata z misją świadczenia o Chrystusie, stanowi przejście od chrzcielnej przynależności do Kościoła dla własnego zbawienia do konfirmacyjnego zwrócenia się ku światu dla zbawienia innych. Duch Święty udziela bierzmowanemu nie tylko zdolności przezwyciężenia słabości i lęku, ale przede wszystkim obdarza go nadprzyrodzonym światłem dla zrozumienia rzeczywistości wiary, jej pogłębionego przeżywania oraz apostolskiego zapału. Bierzmowanie jeszcze mocniej wiąże z Kościołem oraz umacnia i zobowiązuje wierzących, aby słowem i czynem świadczyli o Chrystusie, szerzyli wiarę i jej bronili (zob. KKK 1303). Obdarowanie Duchem Świętym mobilizuje chrześcijan do zwrócenia się do świata, który oczekuje Dobrej Nowiny o zbawieniu³.

Bierzmowanie nazywane jest sakramentem posłannictwa i świadectwa Kościoła wobec świata. Działanie Ducha Świętego, otrzy-

² G. Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak wiarygodności Kościoła*. Lublin: Wyd. KUL 2010 s. 95.

³ P. Valdrini. *Apostolstwo, świadectwo i prawo*. W: *Laikat w Kościele katolickim. Aspekty prawno-teologiczne*. Red. P. Taras, E. Weron. Warszawa: Wyd. Pallottinum 1992 s. 89; szerzej o sakramencie bierzmowania zob. Cz. Krakowiak. *Bierzmowanie. Sakrament inicjacji chrześcijańskiej*. Lublin: Wyd. Gaudium 2005.

manego w bierzmowaniu, stanowi fundament każdego apostołstwa, a zwłaszcza apostołstwa katolików świeckich. Podstawowym zobowiązaniem wynikającym z bierzmowania jest apostołstwo w Kościele i świecie⁴. Zdaniem K. Rahnera, bierzmowanie podkreśla społeczną funkcję osoby wyposażonej w dar Ducha Świętego i jest to sakrament świadectwa wiary, charyzmatycznej pełni, misji wobec innych powierzonej tym, którzy otrzymali Jego pieczęć⁵. Otrzymane w bierzmowaniu upoważnienie i uzdolnienie do świadczenia o Chrystusie, jako własnej formy apostołstwa świeckich, konsekwentnie domaga się uznania, że posłanie katolika świeckiego do świata jest jego własnym posłannictwem. Nie pochodzi ono z mandatu, posłania biskupa albo z posiadanych kompetencji, lecz wynika z chrzcielnego udziału w prorockim urzędzie Chrystusa i otrzymanego w bierzmowaniu Ducha Świętego⁶.

Poprzez świadectwo przekazuje się prawdy wiary, które muszą być wyrażone w kategoriach danego systemu. Są one objawione przez Boga i przynoszą człowiekowi pełną prawdę o Bogu i nim samym. Nie chodzi zatem tylko o przekazywanie wiedzy o Bogu, człowieku i świecie, ale o ukazanie miłości Boga do człowieka, Jego zaproszenia i wezwania. Prawda ta niesie ze sobą wymóg zgodnego z nią postępowania i jej czynienia. Człowiek może stać się uczestnikiem tej prawdy oraz jej świadkiem tylko poprzez zaangażowanie w dzieło miłości Bożej w stosunku do człowieka. Objawienie się Boga człowiekowi nie jest wyłącznie przekazaniem informacji osobie z poleceniem przekazywania jej dalej, lecz udzieleniem się Boga ludziom, jego włączeniem się w dzieje ludzkości i włączeniem ludzi w to zbawcze dzieło⁷.

⁴ J. Buxakowski. *Aspekty duszpasterskie teologii bierzmowania*. W: Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego. *Program duszpasterski na rok 1991/92. Ewangelizacja młodzieży*. Red. E. Szczotok, A. Liskowacka. Katowice: Wyd. Drukarnia Archidiecezjalna 1991 s. 34-35.

⁵ K. Rahner. *Podstawowy wykład wiary. Wprowadzenie do pojęcia chrześcijaństwa*. Warszawa: Wyd. Pax 1987 s. 336-337.

⁶ Dziewulski, jw. s. 82.

⁷ J. Majka. *Świadectwo chrześcijańskie jako element ewangelizacji*. W: *Ewangelizacja*. Red. J. Krucina. Wrocław: Wyd. Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej 1980 s. 79-80.

Celem tak rozumianego świadectwa jest doprowadzenie człowieka do wiary w Jezusa Chrystusa oraz do udziału w życiu Ojca i Syna i Ducha Świętego. Istotne jest zatem przybliżenie wszystkim ludziom Chrystowego zbawienia, udziału w jego owocach poprzez zjednoczenie z Chrystusem w Jego Mistycznym Ciele. Ukierunkowanie świadectwa ku wierze nadaje mu religijny charakter i profetyczno-apostolskie znamię oraz wyróżnia je ze sfery świeckiej. Świadectwo pozostaje w służbie wiary, którą rozbudza, pomnaża i umacnia (por. 2 Tes 1, 10), a wiara znajduje w nim swój szczególny wyraz oraz zabezpieczenie przed doktrynerstwem, moralizatorstwem i skostnieniem⁸.

Tylko człowiek jako istota wolna może składać świadectwo. Jego świadectwo, jako bytu osobowego, jest aktem odkrywania i wypowiedzania przez niego jego własnego jestestwa oraz wewnętrznej jedności z przyświadczanymi wydarzeniami. Nie chodzi tylko o sam przekaz, ile o wnikięcie i wejście w ukrytą za nim rzeczywistość. Istotne jest zatem wewnętrzne zaangażowanie świadka, które odróżnia go od obojętnego obserwatora. Wierzący o tyle mogą składać świadectwo wiary, o ile w Duchu Świętym oraz w wierze przyjmują Chrystusa i Jego Objawienie. To właśnie trzecia Osoba Boska rozświecła to, co zostało poznane zmysłami i rozumem⁹.

Wierzący muszą posiadać prawdę ewangeliczną, być jej uczestnikami i identyfikować się z nią. Chodzi tu o świadectwo o tym, co sami przeżyli, czego doznali, co stało się ich udziałem (por. Dz 4, 20; 1 J 1, 1-3). Radość z posiadania tych wartości otwiera katolika na innych, zmusza do dzielenia się swoją wiarą z innymi. Świadek wiary jest powiernikiem prawdy, której nie może zatrzymywać dla siebie, lecz jest zobowiązany do dzielenia się nią z innymi. Obowiązek ten wynika także z racji odpowiedzialności za tych, którzy jeszcze nie znają Chrystusa oraz ze względu na własne zbawienie¹⁰.

Należy mocno podkreślić, że prawda, o której składają świadectwo wierzący nie pochodzi z ich wnętrza, ani nie tworzy się w ich

⁸ Dziewulski, jw. s. 91-92.

⁹ Zob. H. U. von Balthasar. *Świadectwo i wiarygodność*. ComP 9:1989 nr 6 s. 107-108.

¹⁰ Majka, jw. s. 81-82.

umyśle. Nie może być zatem przez nich przywłaszczana. Katolik ma obowiązek dawać świadectwo prawdzie, którą otrzymał od Kościoła i którą w Kościele żyje (zob. EN 15). Aby świadectwo było wiarygodne musi być odniesione do Kościoła, który jest ogniwem w łańcuchu świadectw. Początkiem tego łańcucha jest świadectwo Ojca o Synu, a szczytem świadectwo Chrystusa. Duch Święty za pośrednictwem Kościoła oraz jego członków ponawia i aktualizuje te świadectwa¹¹.

Świadectwo chrześcijan w świecie jest szczególnym sposobem uobecniania Kościoła jako „powszechnego sakramentu zbawienia” (KK 48). Aktywność katolików świeckich w świecie nie oddala i nie oddziela ich od wspólnoty Kościoła. Pozostaje ona w trwałym odniesieniu do wspólnoty Kościoła. Świadectwo pojedynczych wiernych ma więc charakter wspólnotowy, gdyż jego treść, forma i wartość mają swoje źródło w jego przynależności i łączności z Kościołem¹².

Najwyższą i najradzykalniejszą postacią świadectwa wiary i miłości składanej Chrystusowi i Jego prawdzie jest męczeństwo (por. KK 50; KKK 2473). Męczeństwo w chrześcijaństwie rozumiane jest jako szczególny rodzaj świadectwa wiary i miłości wobec ludzi, a zwłaszcza wobec prześladowców. W akcie tym istotne jest publiczne przyznanie się do przynależności do Chrystusa i mężnie ponoszona śmierć na potwierdzenie tych słów. Decydującym czynnikiem w męczeństwie jest treść świadectwa – powód śmierci, a nie charakter zadawanych cierpień. Męczennicy zaświadczały przede wszystkim o Jezusie Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym, siedzącym po prawicy Boga i mającym sądzić żywych i umarłych. Treścią tego szczególnego świadectwa mogą być ponadto wartości moralne, jak obrona wiary, cnoty chrześcijańskiej, praw i jedności Kościoła, a także dobre uczynki wykonywane z miłości do Chrystusa¹³.

¹¹ Dziewulski, jw. s. 138.

¹² E. Pironio. *Świadectwo chrześcijanina w społeczności świeckiej*. ComP 11:1991 nr 2 s. 130; Dziewulski, jw. s. 139-139.

¹³ W. Łydka. *Męczeństwo*. W: *Słownik teologiczny*. Red. A. Zuberbier. Katowice: Księgarnia św. Jacka s. 286-287; zob. A. Kubiś. *Zarys chrześcijańskiej koncepcji męczeństwa*. ComP 7:1987 nr 5 s. 76-88.

2. Świat miejscem składania świadectwa przez katolików świeckich

Sobór Watykański II podejmując problem stosunku Kościoła do świata, stanął przed koniecznością bliższego sprecyzowania, co rozumie pod nazwą „świat”. Nie jest łatwo sformułować jego ścisłej definicji, ani nawet właściwego określenia czy to teologicznego, czy to naukowego, gdyż „świat” należy do rzeczywistości najbardziej pierwotnych i tajemniczych¹⁴. G. Haeffner uważa, że „świat” jest centralnym pojęciem w filozofii i teologii¹⁵.

Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym ujmuje świat w znaczeniu szerokim, wieloaspektowym: „Ma on [Sobór] przed oczami świat ludzi, czyli całą rodzinę ludzką wraz z całokształtem rzeczywistości, wśród której ona żyje; świat, widownię dziejów rodzaju ludzkiego, naznaczony jego przedsiębiorczością, klęskami i zwycięstwami; świat, który jak wierzą chrześcijanie, został stworzony i jest zachowany dzięki miłości Stworzyciela, popadł w niewolę grzechu, lecz po złamaniu przez ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Chrystusa mocy Złego został wyzwolony, aby przeobrazić się zgodnie z zamierzeniem Boga i osiągnąć doskonałość” (KDK 2)¹⁶. W takim ujęciu można rozróżnić trzy płaszczyzny: świat jako społeczność ludzka (płaszczyzna strukturalno-społeczna), świat jako dzieje doczesne (płaszczyzna działaniowo-historyczna) i świat jako dzieje zbawienia (płaszczyzna zbawcza). Inaczej mówiąc, jest to antropologiczne rozumienie świata jako ludzkości – w aspekcie społecznym, dziejowym i zbawczym, bez pomijania materialnej jego strony¹⁷. Stosunek Kościoła i świata odczytany na bazie teologicznej wizji świata w dokumentach soborowych daleki

¹⁴ Cz. St. Bartnik. *Soborowe „określenie” świat*. AK 67:1975 nr 401 s. 331.

¹⁵ *Welt*. W: *Herders Theologisches Taschenlexikon*. Bd. 8. Hrsg. von K. Rahner. Freiburg-Basel-Wien: Wyd. Herder 1972 s. 134.

¹⁶ Zob. J. Gocko. *Kościół obecny w świecie – posłany do świata. Teologiczno-społeczne aspekty posłannictwa Kościoła w świecie po Soborze Watykańskim II*. Lublin: Wyd. KUL 2003 s. 118.

¹⁷ Bartnik, jw. s. 332-335.

jest od wrogości i opozycji. Raczej chodzi o relację współuczestnictwa, solidarności, służby i dialogu¹⁸.

Kościół stara się dawać świadectwo o Chrystusie we wszystkich kręgach społecznych. We współczesnym świecie można dostrzec ogromne zapotrzebowanie na takie świadectwo, ze względu na nowe problemy i zagrożenia, jakim musi stawić czoła dzisiejszy człowiek. Zadaniem Kościoła jest więc pomaganie ludziom w należytym ukształtowaniu porządku doczesnego, w której to pracy nie może zabraknąć aktywności chrześcijan. Przede wszystkim katolicy świeccy mają przyczynić się do skierowania świata poprzez Chrystusa do Boga, realizując wskazania swojej wiary w działaniach o charakterze kulturowym, naukowym, gospodarczym i politycznym. Wypełnianie ich zgodnie z zamysłem Bożym przyczynia się do budowania na ziemi Królestwa Bożego, a Duch Święty, który jest ustawicznie obecny w Kościele, wspiera tę działalność swoimi charyzmatami (DV 25)¹⁹.

Specyficzną właściwością laików jest ich świecki charakter (*indoles saecularis*, zob. KK 31). Z woli Bożej pozostają oni w świecie i jest to sytuacja zaplanowana i zamierzona przez Stwórcę. Chodzi tu bowiem o specyficzne powołanie, stały sposób życia i uświęcania się ludzi świeckich. Są oni wezwani i przeznaczeni do oddawania czci Bogu przez używanie rzeczy doczesnych oraz współtworzenie postępu społeczeństwa. Ze względu na swoje osadzenie w świecie, katolicy świeccy powinni szukać Królestwa Bożego i porządkować sprawy doczesne zgodnie z planem Stwórcy. Ich zadaniem jest uświęcanie świata od wewnątrz, na kształt ewangelicznego zaczynu²⁰.

¹⁸ M. Fiałkowski. *Stosunek Kościoła do świata*. W: *Teologia pastoralna*. Red. R. Kamiński. T. 1. *Teologia pastoralna fundamentalna*. Lublin: Wyd. Atla 2 2000 s. 249-250.

¹⁹ T. Borutka. *Zadania społeczne laikatu*. Bielsko-Biała: Wyd. Instytut Teologiczny im. Św. Jana Kantego 1996 s. 207-208; zob. T. Wójcik. *Zaangażowanie polityczne świeckiego katolika*. ChS 26:1997 nr 3 s. 62.

²⁰ M. Fiałkowski. *Formacja chrześcijańska katolików świeckich w świetle nauczania Kościoła współczesnego. Studium teologicznopastoralne*. Lublin: Wyd. KUL 2011 s. 30; zob. J.-G. Pagé. *Teologiczne podstawy posłannictwa świeckich*. ComP 7:1987 nr 3 s. 49-63; H. Schambeck. *Struktura laikatu*. OsRomPol 20:1998 nr 12 s. 43-44.

Wierni świeccy nie tylko należą do Kościoła, ale oni go stanowią i w nim zajmują sobie właściwe miejsce²¹. Będąc pełnoprawnymi członkami Ludu Bożego, objętymi Jego tajemnicą, katolicy świeccy obdarzeni są specyficznym powołaniem (ChL 9), które odróżnia ich, lecz nie odgradza, od duchownych i osób konsekrowanych. Świat jest polem i narzędziem ludzi świeckich w realizacji ich chrześcijańskiego powołania, dlatego fakt bycia i działania w nim ma dla tych osób znaczenie nie tylko antropologiczne, lecz także ściśle teologiczne i eklesjalne (ChL 15)²². Wierni świeccy mają przepajać świat duchem Ewangelii, czyniąc Kościół obecnym i aktywnym w takich miejscach, gdzie bez ich pomocy nie mógłby z pewnością dotrzeć z przesłaniem Dobrej Nowiny²³.

Kierowanie sprawami doczesnymi zgodnie z zamysłem Bożym jest własnym sposobem świadczenia katolików świeckich. Choć aktywność w świecie podejmują oni na własną odpowiedzialność (KDK 43), to stanowi ona wyraz świadectwa i działalności Kościoła w świecie. Świadectwo katolików świeckich znajduje swój wyraz w konkretnych sytuacjach i okolicznościach, pozostając w łączności z całokształtem życia, które musi być przeniknięte wiarą. Środowiskiem świadczenia są dla świeckich wszelkie dziedziny szeroko pojętego świata, głównie zaś życie małżeńskie i rodzinne, działalność społeczno-gospodarcza, polityka i kultura²⁴.

3. Świadectwo słowa katolików świeckich i chrześcijański styl życia

Termin „świadek” (gr. *mártys*) w Nowym Testamencie jest używany na określenie głosiciela orędzia o Chrystusie, a świad-

²¹ J. Dyduch. *Kim jest wierny świecki?* AK 82:1990 nr 487 s. 370-373, 375-376.

²² W. Przygoda. *Laikat i formy apostołstwa świeckich*. W: *Teologia pastoralna* t. 1 s. 397-399.

²³ Z. Liedmann. *Apostolat wiernych a wartości ziemskie w świetle uchwał Soboru Watykańskiego II*. „*Studia Warmińskie*” 8:1971 s. 94-96.

²⁴ G. Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie*. W: *Leksykon teologii fundamentalnej*. Red. M. Rusecki, K. Kaucha, I. S. Ledwoń, J. Mastej. Lublin-Kraków: Wyd. M 2002 s. 1190.

czenie sprowadza się do przepowiadania Dobrej Nowiny. Chodzi przede wszystkim o zwiastowanie Boga, który się objawia, działa i udziela we wcielonym Słowie. W przepowiadaniu słowo ludzkie staje się nosicielem słowa Bożego, mogące w świadku i dzięki niemu rozbrzmiewać w świecie²⁵.

Świadectwo chrześcijańskie jest przede wszystkim świadectwem słowa. Nie znaczy to jednak, że słowo jest najważniejsze lub że same słowa są wystarczające. Chodzi o to, że jest ono konieczne i najczęściej posługujemy się żywym słowem, które ma niewątpliwą wyższość nad innymi znakami. Św. Paweł poucza, że „wiera rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy, jest słowo Chrystusa” (Rz 10, 17). Mimo współczesnej dewaluacji słowa oraz obecności innych form przekazu społecznego, nie należy zapominać, że słowo posiada swoją skuteczność, zwłaszcza gdy niesie ze sobą moc Bożą (EN 42)²⁶.

Można wskazać wiele form dawania świadectwa słowem – od przepowiadania słowa Bożego podczas liturgii, katechezy poprzez dialog, wyznanie wiary i dzielenie się jej przeżywaniem z innymi osobami, i inne. Każda sytuacja może być dla człowieka wierzącego okazją do składania świadectwa. Dla katolików świeckich ważna jest katecheza rodzinna, która wyprzedza każdą inną formę katechezy, albo jej towarzyszy, poszerza ją i w pewnym sensie upraktycznia (por. CTr 68). Rodzice, którzy dostarczają dziecku podstawowych i fundamentalnych informacji dotyczących Boga, człowieka i świata, w którym żyje, kształtują w nim podstawy światopoglądu. Znaczenie domu rodzinnego podkreśla fakt, że wiedza ta nie jest jedynie zbiorem informacji, ale służy kształtowaniu postaw. Rodzice dzielą się własnym doświadczeniem wiary oraz świadectwem jej przeżywania w rodzinie. Istotny jest tutaj cel mistagogiczny, czyli wprowadzenie w nadprzyrodzone życie z Bogiem. Skuteczność takiego oddziaływania wynika z naturalnego i spontanicznego charakteru takiego świadectwa

²⁵ Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak* s. 166, 168.

²⁶ Zob. Majka, jw. s. 88.

oraz z faktu składania go w zwyczajnych okolicznościach życia, wykluczających udawanie²⁷.

Niezwyczajnie ważne jest przekazywanie Ewangelii prywatnie, od osoby do osoby. Jest to metoda, której często używał Chrystus, o czym świadczą rozmowy z Nikodemem (zob. J 3, 1-21), Zacheuszem (zob. Łk 19, 1-9), Samarytanką (zob. J 4, 1-42) i faryzeuszem Szymonem (zob. Łk 7, 36-50). Podobnie czynili apostołowie. Taki sposób dosięga bezpośrednio sumienia człowieka i porusza je słowem, które otrzymuje się od innej osoby (zob. EN 46). Szczególne znaczenie ma tutaj dawanie świadectwa o swoich przeżyciach i doświadczeniach wiary, które służy wzajemnemu zbudowaniu. U podstaw takiego działania leży przeświadczenie o wierze jako najwyższej wartości życiowej, do której doprowadzenie stanowi wielki dar, jaki można ofiarować bliźniemu. Przełamuje to także fałszywe przekonanie o prywatności wiary, jakie lansuje się we współczesnym świecie, przypominając, że należy odważnie mówić i dzielić się z innymi swoją wiarą w Chrystusa²⁸.

Paweł VI podkreśla, że ewangelizacja nie wyczerpuje się w przepowiadaniu i nauczaniu. Musi ona dotrzeć do życia człowieka, któremu nadaje nowe znaczenie (EN 47). Świadectwo życia nie jest tylko prostą zgodnością lub konsekwencją tego, co się głosi. Chodzi tutaj o sposób istnienia i przeżywania swojej egzystencji, która swoje podstawy, motywacje, wzorce i duchowe moce czerpie z nadprzyrodzonej więzi z Chrystusem i Jego Dobrą Nowiną. Świadectwo polega na stylu życia opartym na nauce i mocy Ewangelii, która przenika to życie, kształtuje je i z niego promieniuje. Wierzący pragnie całą swoją aktywność uczynić służbą i drogą do Boga. W Chrystusie cała ludzka działalność odnajduje nowe i głębsze znaczenie stając się świadectwem²⁹.

W syntezie Ewangelii i codziennego życia należy widzieć najbardziej przekonujące świadectwo katolika świeckiego.

²⁷ Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak* s. 177; zob. E. Osewska, J. Stala. *W kierunku katechezy rodzinnej*. Kielce: Wyd. Jedność 2003.

²⁸ Zob. Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak* s. 183.

²⁹ Tamże s. 188.

Zewnętrzne i widzialne czyny wyrażają nadprzyrodzoną więź ze Zbawicielem, kształtując nowy styl życia i wzrost duchowy. Naśladowca Chrystusa musi dążyć do przewyższania rozdźwięku między życiem a Ewangelią, gdyż ich wewnętrzna spójność jest manifestacją prawdy, że nie ma sprzeczności między naśladowaniem Chrystusa, a obowiązkami wynikającymi z życia w świecie (ChL 34)³⁰.

Chrześcijański styl życia obejmuje apostołskie nastawienie wszystkich członków Ludu Bożego, ich wrażliwość i troskę o skuteczne urzeczywistnianie się Kościoła dzisiaj i w przyszłości. Nie tylko duchowni, ale i ludzie świeccy, będący pełnoprawnymi członkami Kościoła i obdarzeni specyficznym powołaniem (ChL 9), są wezwani do tej działalności. Zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej, realizują chrześcijański styl życia, stając się dla świata światłem i solą ziemi (por. Mt 5, 13-16).

Ważnym przejawem chrześcijańskiego stylu życia katolików świeckich jest przenikanie własnego środowiska duchem Ewangelii. Chodzi o obszar porządku doczesnego, w którym hierarchia Kościoła nie posiada bezpośrednich kompetencji. Obejmuje on życie rodzinne, gospodarkę, politykę, kulturę i sztukę, media i ekologię oraz wszelką troskę o rozwój i postęp w świecie (DA 7). Ważne jest odróżnienie między tym, co chrześcijanie świeccy czynią we własnym imieniu, jako obywatele kierujący się swoim sumieniem, a tym, co czynią wraz ze swoimi pasterzami w imieniu Kościoła (KDK 76). Katolicy muszą być przygotowani na wypowiedzenie swego sprzeciwu wobec zamierzeń lub działań, które naruszają prawo Boże i prawa ludzkie. Budowanie Królestwa Bożego na ziemi wymaga zaangażowania katolików w służbę bliźniemu i doskonalenie porządku spraw doczesnych. Działalność ta powinna wynikać z wiary i łączyć się z życiem wiary, którego stanowi część integralną. Przy takim podejściu działalność katolików

³⁰ Zob. Jan Paweł II. *Udział świeckich w urzędzie prorockim Chrystusa*. W: Jan Paweł II. *Świeccy we wspólnocie chrześcijańskiej*. Poznań: Wyd. Pallottinum 1997 s. 36-39; Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak* s. 186.

świeckich nigdy nie będzie pretekstem do afirmacji nieprawdy lub niesprawiedliwości³¹.

Chrześcijański styl życia powinien rodzić się z Bożej miłości i z niej czerpać swoją vitalność. Przejawia się on okazaniem miłości chrześcijańskiej wobec drugiego człowieka, wspólnoty rodzinnej, sąsiedzkiej i każdej innej. Takim działaniem jest każdy czyn ukierunkowany na drugiego człowieka i każdą wspólnotę: małżeńską, zakonną, kapłańską, małą grupę religijną itd. U podstaw każdego apostołstwa leży miłość chrześcijańska, bez której nie ma żadnego wzrostu ani posługi braterskiej (zob. KK 42). W świadectwie miłości wyraża się moc wewnętrznego oddziaływania apostołskiego. Dlatego chrześcijanin powinien pielęgnować kontakty z ludźmi i światem oraz świadczyć w taki sposób posługę społeczną i wychodzić naprzeciw potrzebom ludzi, aby w tej działalności objawiała się miłość Boga do ludzi³².

Zdaniem G. Dziewulskiego podobnie jak w Chrystusie – Słowie, które stało się Ciałem, dzieła unaoczniają naukę, natomiast słowa odkrywają tajemnicę, tak życie i działanie chrześcijan wyrażają prawdę ich słów. W porządku egzystencji pierwszeństwo należy do świadectwa życia, ale potrzebuje ono wyjaśnienia przez słowo. Z drugiej strony same słowa nie wystarczą, aby wiarygodnie wyrazić wartość orędzia Ewangelii. „Martyrologiczny charakter czynów bez świadectwa słowa będzie jedynie połowicznie zrozumiały, samo zaś świadectwo słowa bez oparcia w czynach nie będzie przekonywujące – obie bowiem postacie świadectwa wzajemnie się uzupełniają i przenikają (por. DA 13; ChL 54)”³³.

³¹ R. Kamiński. *Posługa pasterska*. W: *Teologia pastoralna*. Red. R. Kamiński. T. 2. *Teologia pastoralna szczegółowa*. Lublin: Wyd. Atla 2 2002 s. 29-296; zob. M. Fiałkowski. *Świat kultury, polityki i gospodarki a wyzwania nowej ewangelizacji*. W: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*. Red. W. Przygoda, E. Robek. Sandomierz: Wyd. Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu 2011 s. 207-226.

³² Kamiński, jw. s. 297.

³³ Dziewulski. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak* s. 203-204.

4. Współczesne trudności w składaniu chrześcijańskiego świadectwa

Obserwacja współczesnego świata pozwala stwierdzić, że w wielu miejscach, a zwłaszcza w krajach rozwiniętych, wiara słabnie, jest mało czytelna i dynamiczna, a czasem wręcz zamiera. Zjawisko niewiary obserwuje się przede wszystkim w świecie zachodnim. Sytuacja ta odbija się na chrześcijanach, których zadaniem jest świadczyć o Chrystusie w środowisku ich życia³⁴. Trudności w składaniu świadectwa wiary przez katolików świeckich wiążą się zatem z obserwowanymi dziś tendencjami w społeczeństwach, kulturze i polityce, które są często niesprzyjające, a nawet wrogie chrześcijaństwu. Nie można także zapominać, że wierzący jest dzieckiem swojej epoki i w mniejszym lub większym stopniu ulega jej charakterystycznym prądom.

Świadek Chrystusa nie może zapominać, że wiary nie posiada się w sposób niekwestionowany i bezproblemowy. Nie można jej traktować jako wartości stałej i nienaruszalnej, gdyż wymaga ona ciągłego potwierdzania. Niezależnie od tego, czy wynosi się ją z domu rodzinnego, czy też zrodziła się ona z osobistych przekonań, budzi pytania i wątpliwości. Nierzadko niepokoi intelektualnie, gdyż domaga się uznania tajemnicy Boga obecnego i działającego w historii ludzkości. Ponadto nakazuje postępować zgodnie z tym, w co się wierzy, w przeciwnym przypadku wiara staje się formalnością i marnieje³⁵.

Na rozwój wiary, a tym samym i na jej świadectwo mają wpływ zmieniające się warunki życia, stosunki społeczne, osiągnięcia naukowe, nowe prądy filozoficzne. To wszystko stawia przed czło-

³⁴ M. Fiałkowski. *Troska Kościoła o niewierzących. Na marginesie dokumentu pt. „Niewierzący w parafii – sugestie duszpasterskie”*. W: *W prostocie prawdy, w pokorze miłości. Studia i materiały dedykowane księdzu prof. zw. dr. hab. Janowi Walowi*. Red. T. Borutka, A. Baczyński, M. Ostrowski. Kraków: Wydział Teologiczny PAT, Wyd. Czuwajmy 2008 s. 243.

³⁵ A. Zuberbier. *Wiara*. W: *Słownik teologiczny*. Red. A. Zuberbier. Katowice: Księgarnia św. Jacka 1998 s. 633; M. Fiałkowski. *Świeccy a wiara Kościoła*. ComP 31:2011 nr 4 s. 142.

wiekem wierzącym nowe pytania i dylematy. Szczególną trudnością wydaje się dzisiaj absolutyzacja niektórych wartości doczesnych i przywiązanie się do dóbr materialnych, czemu towarzyszy brak zmysłu moralnego i dystansowanie się od rzeczywistości nadprzyrodzonej³⁶. Sobór Watykański II, analizujący przyczyny ateizmu, zwraca uwagę także na sposób życia samych chrześcijan, który utrudnia współczesnemu człowiekowi pełne ufności zwieryście Bogu (zob. KDK 19-21)³⁷.

Dawniej istnienie Boga było w pewien sposób niezaprzeczalne, bo jawiło się jako oczywiste, dzisiaj obserwujemy zjawisko kwestionowania istnienia Boga, o ile w ogóle ujawnia się zainteresowanie tą problematyką³⁸. Można przyjąć, że ateizm walczący słabnie i jego wpływ na życie publiczne nie jest już tak znaczący, z wyjątkiem krajów, w których panujące reżimy utrzymują polityczny system ateistyczny. O wiele bardziej niepokoi zjawisko obojętności religijnej³⁹. Według Jana Pawła II „zobojętnienie religijne i zupełny brak odniesienia do Boga nawet w obliczu najpoważniejszych problemów życiowych są zjawiskami nie mniej destruktywnymi niż jawny ateizm” (ChL 34).

Obojętność religijna znajduje swój wyraz przede wszystkim w płaszczyźnie praktycznej i rzadko przybiera formy wojujące i agresywne. Kwestionuje ona nie tylko istnienie Boga i możliwość poznania Go, ale samo istnienie problemów religijnych. Dla niektórych osób lub środowisk zagadnienia religijne po prostu nie istnieją. Bóg, niezależnie od tego czy istnieje czy nie istnieje, nie jest wartością, a ludzie żyją tak jakby Bóg nie istniał (por. TMA 36; EiE 7, 47). Wokół wierzących nic się nie dzieje, wszystko odbywa się tak, jakby ich nie było. Chrześcijaństwo nie jest żadną nowością i nie zachwyca świata. Człowiek obojętny jest tak zafascynowany

³⁶ J. Mastej. *Wiara*. W: *Leksykon teologii fundamentalnej* s. 1325.

³⁷ F. Bargieł. *Niektóre źródła współczesnego ateizmu*. W: *Socjologia religii. Wybór tekstów*. Red. F. Adamski. Kraków: Wyd. WAM 1984 s. 483-484.

³⁸ A. K. Wucherer-Huldenfeld. *Ateizm i jego społeczne oblicze*. W: *Socjologia religii* s. 466, 474.

³⁹ P. Poupard. *Ewangelizacja we współczesnym świecie*. *OsRomPol* 25:2004 nr 5 s. 39.

wartościami ludzkimi, że niczym innym nie chce i nie potrafi się zajmować. Istnieje wiele stopni obojętności religijnej, która może także wkraść się w postawę człowieka wierzącego⁴⁰.

Zjawisko niewiary i obojętności powinno być dla katolików świeckich nie tylko bolesnym doświadczeniem, ale także skutecznym środkiem budzącym z ich duchowego uspienia i mobilizującym do większej gorliwości i rzetelności religijnej. Wierzący powinni z jednej strony zwrócić szczególną uwagę na formację chrześcijańską, a z drugiej strony troszczyć się o autentyczne wcielenie wyznawanej wiary w życie codzienne oraz odważne i bezkompromisowe dawanie świadectwa Bogu, Chrystusowi, Ewangelii i Kościołowi⁴¹.

Wśród trudności, na jakie napotyka dziś składanie świadectw wiary przez chrześcijan, jest także błędne rozumienie zasady „laickości” w życiu społeczno-politycznym. *Nota doktrynalna o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym* podkreśla, że „laickość pojmowana jako autonomia sfery obywatelskiej i politycznej w stosunku do sfery religijnej i kościelnej – ale nie w odniesieniu do zasad moralnych – jest wartością przyswojoną (...) i uznaną przez Kościół”⁴². Znajdujemy tutaj odniesienie do przypomnianej przez Sobór Watykański II autonomii rzeczy ziemskich, która obowiązuje w dziedzinie zaangażowania Kościoła na rzecz rozwoju świata. Nie zakłada ona jednak absolutnej niezależności rzeczywistości ziemskich, gdyż nie jest to autonomia równoznaczna z niezależnością od Stwórcy (KDK 36; por. EN 55) oraz z wyłamaniem się spod wszelkich norm prawa naturalnego i stanowionego (KDK 41)⁴³. „Laickość” oznacza postawę respektowania prawdy wypływającej z naturalnej wiedzy o człowieku żyją-

⁴⁰ Zob. J. Życiński. *Strażnicy brzasku*. OsRomPol 25:2004 nr 5 s. 41; Fiałkowski. *Troska Kościoła o niewierzących* s. 244-245.

⁴¹ Bargieł, jw. s. 505.

⁴² Kongregacja Nauki Wiary. *Nota doktrynalna o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym*. OsRomPol 24:2003 nr 2 nr 5 s. 52.

⁴³ M. Fiałkowski. *Zaangażowanie polityczne katolików w świetle „Noty doktrynalnej o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym”*. RT 51:2004 z. 6 s. 91.

cym w społeczności, niezależnie od tego, że prawdy te są częścią nauczania określonej religii. Za błędne trzeba uznać utożsamianie słusznej postawy autonomii, jaką katolicy winni przestrzegać w życiu społecznym, z postulatem niezależności od nauczania moralnego i społecznego Kościoła.

W życiu chrześcijanina nie może być dwóch równoległych nurtów: z jednej strony rządzącego się własnymi wartościami i wymogami życia duchowego, a z drugiej strony obejmującego relacje rodzinne, społeczne, gospodarcze i polityczne nurtu świeckiego. Współczesne tendencje, domagające się wyłączenia ze sfery życia publicznego wszelkich treści religijnych, usiłują wprowadzić chrześcijan w głęboką duchową schizofrenię. Bycie chrześcijaninem jest przeciwieństwem stylu życia i wartościowania, jest sposobem myślenia i oglądu rzeczywistości we wszystkich jej wymiarach, a nie jedynie formą prywatnej duchowej aktywności. Postulat wyłączenia ze sfery życia publicznego wszelkich treści religijnych spycha religijność wyłącznie w sferę aktywności prywatnej, a wprowadzanie jej w życie publiczne uznaje za wyraz ekscentryzmu i braku „poprawności politycznej”. Religia jest wprawdzie postrzegana – obok gospodarki, polityki i kultury – jako jeden z subsystemów społecznych odpowiadający na pytania i problemy sensu życia, jednak nie posiadający żadnej kompetencji w obrębie pozostałych subsystemów⁴⁴.

Świadectwo jest podstawowym wyrazem misyjnego i apostołskiego posłannictwa Kościoła i każdego wierzącego, polegającym na głoszeniu słowem oraz potwierdzaniu życiem Ewangelii Jezusa Chrystusa. Jego celem jest doprowadzanie drugiego człowieka do wiary w Jezusa Chrystusa oraz do udziału w życiu Trójcy Świętej. Świat, będący przestrzenią życia i pracy katolików świeckich, stanowi normalną i codzienną przestrzeń, w której dają oni swoje świadectwo o Chrystusie. Optymalną postacią świadectwa jest synteza życia z Ewangelią, a jego najwyższą postacią jest przyję-

⁴⁴ M. Machinek. *Chrześcijaństwo a polityka. Uwagi na marginesie „Noty doktrynalnej o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym”*. HD 73:2003 nr 3 s. 38-41.

cie prześladowań, a nawet oddanie życia za swoją wiarę na wzór Chrystusa i ze względu na miłość do Niego i wierność Ewangelii. Zwłaszcza dziś, potrzeba takiego świadectwa życia, które ukazałoby współczesnym, jak wartościowe są propozycje zawarte w Ewangelii. Konieczne jest zatem, aby zasady Ewangelii, które chrześcijanie wyznają były widoczne w ich życiu codziennym, a ich wybory życiowe opierały się na wymaganiach, które głosił Chrystus⁴⁵. Wiara – jak naucza Benedykt XVI – „która stara się rozpoznawać znaki czasu we współczesnym świecie, zobowiązuje każdego z nas do stawania się żywymi znakami obecności Zmartwychwstałego w świecie. Współczesny świat szczególnie potrzebuje dziś wiarygodnego świadectwa osób mających umysł i serce oświecone przez słowo Boże i zdolnych otwierać serca i umysły tak wielu ludzi na pragnienie Boga i prawdziwego życia, które nie ma końca”⁴⁶.

Literatura proponowana

- Dziewulski G. *Świadectwo chrześcijańskie jako znak wiarygodności Kościoła*. Lublin: Wyd. KUL 2010.
- Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*. Red. W. Przygoda, E. Robek. Sandomierz: Wyd. Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu 2011.
- Jan Paweł II. *Świeccy we wspólnocie chrześcijańskiej*. Poznań: Wyd. Pallottinum 1997.
- Laikat w Kościele katolickim. Aspekty prawno-teologiczne*. Red. P. Taras, E. Weron. Warszawa: Wyd. Pallottinum 1992.
- Śmigiel W. *Uczestnictwo wiernych świeckich w budowaniu Kościoła-Wspólnoty. Studium teologicznopastoralne w świetle nauczania Kościoła (1962-2009)*. Lublin: Wyd. KUL 2010.

⁴⁵ J. E. Borges de Pinho. Wymiar profetyczny wierzącej osoby świeckiej. ComP 7:1987 nr 6 s. 69-71.

⁴⁶ Benedykt XVI. List apostolski „*Motu proprio*” Porta fidei nr 15.